

אין כסף לתרופות לחולי סרטן - אבל יש כסף להתנחלות.

חולי הסרטן נאנקו במיטותיהם. חסרו התרופות לשיכון כאביהם. הרופאים התרוצצו בין בתי החולים ובתי המרקחת כדי למצוא תרופה. הסיבה: חוסר תקציב.

כך סיפרה ידיעתית כרוניקה קטנה בעיתונות. איש לא הודיע, איש לא התקומם. בישראל שעל סף 1984 זה נראה טיבועי.

באותו היום טס שר הביטחון, משה ארנס, כמסוק, להתנחלות חדשה באזור הכרם, ש"התאורחת" לקול החצוצרות והתופים. לא חסר הכסף למסוק, כשם שלא חסר הכסף להתנחלות עצמה. וסגן שרה חקלאות תבע להגדיל את התקציב להגברת תגובת התנחלות. על סף 1984, גם זה נראה טיבועי.

כטולכרם נהגו שני צעירים על ידי מישרם הגבול, בתקרית שיתן לה הסבר רישמי המעליב את האינטליגנציה של השומע (ראה עמודים 14-15). זאת הייתה ידיעתית כרוניקה. גם עיתון כמו הארץ לא מצא לנכון להקדיש לה כותרת בעמוד הראשון, אלא הסתיר אותה מתחת לכותרת אחרת.

בישראל שעל סף 1984, גם זה היה טיבועי.

הרהוראנאניצייה של מדינת ישראל אל זעקה כמעט מתוך כל ידיעה בעיר תל.

אומנם, ממקלטי הטלוויזיה והרדיו בקע קולו של דוד כרוניקה, כמלאת עשור למותו. "הוקן" ריבר מקיבו על ערכימוסר, עסיגולה, מדינה של חזון וחברה של צדק - וכל מילה נשמעה כלעג לרש.

האם בגדה מדינת ישראל כחוננו של דוד כרוניקה - או שמא חוננו של דוד כרוניקה הוא שהביא, בהכרח, להתפתחות זו של המדינה? האם ממשלת שמיר-ארנס, כמו ממשלת בגדישרון לפניו, סטתה מן הדרך הגדיורנית ועלתה על רגל שונה והפוכה - או שמא זהו המשך של אותה הדרך עצמה, תחנה רחוקה יותר באותו הנתבי?

על כך יתווכחו היסטוריונים. המציאות של ערב 1984 מספקת להם חומר רב.

המילחמה

חזרה למקום הפענו

הולכות ומתרבות העדויות כי אסון צור לפני שנה היה גם הוא תוצאה של פיגוע - בניגוד לרוח ועדת החקירה.

רוח ועדת החקירה הצה"לית לא הפתיע. הוא ניקה את צה"ל מכל אשמה והחנה ורשלנות. המסקנה המתבקשת: איראפשר להתגונן מפני מכונת התופת, גם כאשר יורעים מראש שהיא צריכה לבוא.

זהו מסקנה אכסורדית. יתכן שגם הממשלה הרגשה שהציבור לא יתפסק במלאכת טיטושו. היא קיבלה אומנם את דוח הוועדה, אך ביקשה ממנה לברוק עוד כמה נקודות.

מכונת התופת. ניתנים הולכים ומתרבים הקלות, המטילים ספק חמור גם בדוח של ועדת החקירה אחרת - זו שחקרה לפני שנה את התמוטטות המפיקה בצור, שבה ניספו 76 אנשי ביטחון ישראלים, נוסף על צעירים מקומיים.

אחרי עדותו של הפסל צבי גולדשטיין, שהתפרסמה לגמרי במיקרה ביום הפיגוע החדש, ושבה נאמר בפירוש כי סייד ביווי ראה מכונת תופת נכנסת לבניין (העולם הזה 2,410, 9 בנובמבר). פרסמו השבוע שתי עדויות, המצביעות באותו הכיוון.

הראשונה פורסמה במעריב, מאת מירב הלפרין. היא כתבה על הוריו של יורם סופי, איש מישמר הגבול שנהרג כאשר לפני שנה. אחרי ששוחחה עם ההורים, דיווחה:

הפיגוע האחרון בצור הכביד על הרגשתם של כנריהמישפחה. ועדת החקירה אמנם קבעה כי 76 החללים לא נספו בפיגוע חלני, אך משפחת סופי מחויקה במימך צה"לי מפתיע המעריע על קביעת הוועדה.

המיסוך שלח אליהם ברואר צבאי, אינו חתום, ותוכנו כתוב בכתביד. לא ניתן לשלול לחלוטין כי האסון התרחש כתוצאה מהחזרת מכונת תופת לתוך טחט הבניין, כתוב שם. אפשרות זו מתבססת על עדויותיהם של עדיראיה מקומיים, שאותרו על ידי חוקרי מצ"ח (מישטרה צבאית חוקרת) ולא היו ידועים לוועדת החקירה.

משהו אחר. העדות השנייה פורסמה בחותם. מוסף על המישמר. גבי וזה ליווה את יוסי מאירי, מי שהיה סגן מפקד "חירת הסיוע" של צה"ל בצור בימיהמילחמה, שחזר אל מקום האסון:

אף פעם לא היה אפשר לתפוס את מה שקרה כאן ואיך הבניין התמוטט. אומר יוסי בשקט. עד היום אני מרגיש שהבניין לא התמוטט מעצמו או כתוצאה של התפוצצות בלנירגאז. אני מרגיש שזה היה משהו אחר. עד שלא יוכיחו לי בדיוק את הסיבה להתמוטטות הבניין, אני אחיה תמיד בהרגשה שתעלומת ההתמוטטות לא באה אל פיתרונה.

הממשלה

החנורה של הזולת

שרי הממשלה נהררים אל חתנת הדור.

שומעת המותרות, ולשר מרדכי ברפורת יש פאטנט.

בכל פעם שהממשלה מטיפה להירוק החנורה וגזרת גזירות על הציבור, נמצא גם פוליטיקאי אחד המתנרב, במחווה גראנדיוזית, לומר על חלק ועיר של משכורתו. זה זול, זה אינו מתקיים בדרך כלל (מפני שהכנסת דאגה זה מכבר לחוקק חוק הנוגע מחבריה לוותר על משכורתם). זה נתון לאיש פירסומתיחנים וגם ראינות בכלי התקשורת.

הפעם הגיע תורו של מרדכי ברפורת. הוא הודיע שהוא יתיר על 10% ממשכורתו, גינה את חבריו על שלא הלכו בעקבותיו. על כך נאם והתראין.

ברפורת הפך את עצמו לסמל הבוטה ביותר של הצביעות המתחסרת בממשלה הוא מכהן כשרביבליית. הוא מטפל בעניינים שכל מקיד ווסר יכול היה לטפל בהם ביתר מומחיות. בין השאר: עניין הפליטים הפלסטיים ניים, שהוא מצוי בו כמו בחלל החיצון.

אילו באמת רצה ברפורת לחסוך בהוצאות הממשלה, יכול היה לעשות מעשה פשוט ותכליתי: להתפטר מן הממשלה, לבטל את לישכתו, על כל ההנאות הכרוכות בכך - מכונת, נהג, מזכירה, הוצאות, מסעות וטיולים.

ציניות עילאית. גם שאר אנשיהצמרת לא התייחסו ברצינות רבה מדי להירוק החנורה. הם הוכיחו זאת, כאשר נהרו השבוע לאירוע הבוכוני והראוונני ביותר שנערך בישראל: חתונת הורו של אחד הנרי זימנר על בחירת ליבו (ראה רחל הרומנת).

זימנר, בן של אישעסקים יהודי עשיר ממונאקו, היה רשאי לערוך חתונה כמותנפשו. מכיוון שהוא השתמש בכסף שלו, היה זה מצידו רק עניין של טעם רע מאוד. אך הנחירה המזונית של צמרת המדינה, ובראשם בני מישפחת בנין, לאירוע חסרטיעם זה, בשעה שהם מקצצים בתמיכה לוקנים ולתינוקות, היתה הפגנה של ציניות עילאית.

חאכטי אל-אסד נכשל בטריפולי נשם שאריאל שרון נכשל בבירות, ומאותן הסיבות

בלבנון. מאורעות טריפולי 1983 היוו חזרה כמעט מדוייקת על מאורעות ביירות 1982.

ההסתערות

החמוטטה

אסר ערפאת ידע כי המערכה עומדת בפתח בפתח. לא היו לו שום אשליות לגבי כוונת אל-אסד. העיתוי היה תלוי רק בריכוז כוחות מספיקים בצד הסורי, לכן חזר לטריפולי, כדי להיות עם אנשיו ולחשל את המוראל שלהם.

עורו, חליל אליוזיר (אבר ג'יהאר), שר הביטחון של פת"ח, הכין את כוחותיו בשקט ובזהירות. בטריפולי והסביבה התרכזו כ-6000 לוחמים פלסטיניים מנוסים - לא רק

הגרולה לחיסול ערפאת וכוחותיו, עמדו לרשותם כוחות רבים:

● לוחמי האירגונים הפלסטיניים הפרוסורים והפררלוביים: אל-צאעירי, קה, אירגונו של אחמד ג'בריל, ה-מורדים של פת"ח, ועוד.

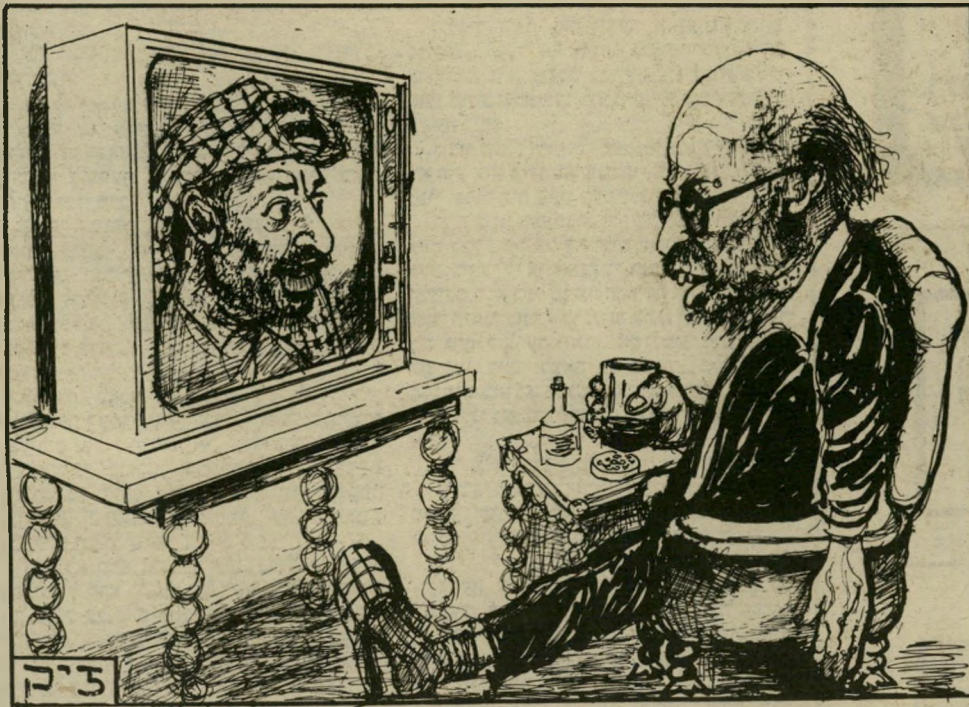
● יחידות, צבאהשיחרור הפלסטיני, המשולבות בצבא הסורי. צבאהשיחרור הפלסטיני הוא גוף פיקטיבי. למעשה אלה הן חטיבות של חיילים פלסטיניים, השייכות לצבאות הערביים השונים. היחידות המסופחות לצבא הסורי הן כוחות סוריים לכל דבר, תחת פיקוד סורי, והן מהוות חלק בלתינפרד מן הצבא הסורי.

● החטיבה הלבובית, שהגיעה ללבנון כדי להילחם, כניכול, בישראל - אך שעיקר משימתה היא להילחם בהנהגה המתונה של אש"ף, השנואה על מועמר קר אפי המטורף. ● כוחות הצבא הסורי עצמו.

בישראל רקדו על קיברו, שטרם נחפר. ערפאת מחולל? ערפאת - סוף הדרך? אחרי ערפאת - מה?

כלייהתיקשורת ערכו אורגיה של שימחה. כל שר המכבד את עצמו נאם על נפילתו של ערפאת, המאשרת בדיעבד את גאונות ההחלטה לפלוש ללבנון. כל פרשן הכין מאמר מלומד על התמוטטות אש"ף, מושלים צבאיים קראו לתושבי השטחים הכבושים להתפכח, אחרי שערפאת הסתלק מן הבימה, תחנות רדיו וטלוויזיה הכינו תוכניות, לרגע שבו ייודע רישמית שערפאת נהרג.

אולם כאילו כדי להבעים, ערפאת המשיך להתקיים. כשעה שהרדיו הודיע כי ערפאת מסתתר באחת משכונות טריפולי, הראתה הטלוויזיה סרט שצולם בידי צוות אמריקאי, והמראה את ערפאת

אנשי פת"ח, אלא גם חברי האירגונים האחרים, שסלדו מן המזימה הסורית נגד עמם. כוח זה התרכז בשלושה בסיסים: העיר טריפולי ממערב, מחנההפליטים אל-בדוו הסמוך ממזרח, ומחנהה הפליטים נהריאל-ברד, כי-15 ק"מ מזרחה לאורך כבישי החוף.

(טריפולי, הקרוייה בערבית טראבלוס, שוכנת, כמו חיפה, בקצה הדרומימערבי של מפרץ גדול. מבחינת התנוחה הגיאוגראפית, דומים מתונתהפליטים לקריות שבין חיפה ועכו.)

בין שלושת הבסיסים האלה יש שטח פתוח, ושלושתם נשלטים מדרום על ידי הר גבוה, גיבל טראבלוס, הדומה להריהכרמל, שהוא בידי הצבא הסורי.

כאשר החלה ההתקפה, הסתערו הכוחות הפרוסוריים מן ההר צפונה. הפלסטינים נהרו מלהתמודד עימם כשרה הפתוח, שם היתה לחורים עדיפות עצומה בטאקטי ובתותחים אבזריהאד החילוי.

רב, שעם הכוחות הפרוסוריים יש להתמודד בשטח הבנוי, שם תהיה עדיפות הכוחות שלהם. הרבה יותר קטנה. הכוחות הפרוסוריים התקדמו במהירות בשטח הפתוח שבין הבסיסים, וכך נוצרה האשליה כאילו הם נוחלים ניצחון כביר, וכי המערכה תיגמר תוך

התוכנית הסורית היתה להעמיד פנים כאילו כוונה מילחמתאחים פלסטינית. רק ל-מורדים ניתן לרבר, להכריז ולהצהיר. אף שהעולם כולו ידע שאין אלה אלא סוכנים סוריים, שנקנו בכסף סורי והמשרתים מטרת סוריות נגד כנריעמם, הם התיימרו לרבר כשם כוח פלסטיני אותנטי. כגלל אותה הסיבה לא הפעילו

התוכנית הסורית היתה להעמיד פנים כאילו כוונה מילחמתאחים פלסטינית. רק ל-מורדים ניתן לרבר, להכריז ולהצהיר. אף שהעולם כולו ידע שאין אלה אלא סוכנים סוריים, שנקנו בכסף סורי והמשרתים מטרת סוריות נגד כנריעמם, הם התיימרו לרבר כשם כוח פלסטיני אותנטי. כגלל אותה הסיבה לא הפעילו

התוכנית הסורית היתה להעמיד פנים כאילו כוונה מילחמתאחים פלסטינית. רק ל-מורדים ניתן לרבר, להכריז ולהצהיר. אף שהעולם כולו ידע שאין אלה אלא סוכנים סוריים, שנקנו בכסף סורי והמשרתים מטרת סוריות נגד כנריעמם, הם התיימרו לרבר כשם כוח פלסטיני אותנטי. כגלל אותה הסיבה לא הפעילו

התוכנית הסורית היתה להעמיד פנים כאילו כוונה מילחמתאחים פלסטינית. רק ל-מורדים ניתן לרבר, להכריז ולהצהיר. אף שהעולם כולו ידע שאין אלה אלא סוכנים סוריים, שנקנו בכסף סורי והמשרתים מטרת סוריות נגד כנריעמם, הם התיימרו לרבר כשם כוח פלסטיני אותנטי. כגלל אותה הסיבה לא הפעילו

התוכנית הסורית היתה להעמיד פנים כאילו כוונה מילחמתאחים פלסטינית. רק ל-מורדים ניתן לרבר, להכריז ולהצהיר. אף שהעולם כולו ידע שאין אלה אלא סוכנים סוריים, שנקנו בכסף סורי והמשרתים מטרת סוריות נגד כנריעמם, הם התיימרו לרבר כשם כוח פלסטיני אותנטי. כגלל אותה הסיבה לא הפעילו

התוכנית הסורית היתה להעמיד פנים כאילו כוונה מילחמתאחים פלסטינית. רק ל-מורדים ניתן לרבר, להכריז ולהצהיר. אף שהעולם כולו ידע שאין אלה אלא סוכנים סוריים, שנקנו בכסף סורי והמשרתים מטרת סוריות נגד כנריעמם, הם התיימרו לרבר כשם כוח פלסטיני אותנטי. כגלל אותה הסיבה לא הפעילו

התוכנית הסורית היתה להעמיד פנים כאילו כוונה מילחמתאחים פלסטינית. רק ל-מורדים ניתן לרבר, להכריז ולהצהיר. אף שהעולם כולו ידע שאין אלה אלא סוכנים סוריים, שנקנו בכסף סורי והמשרתים מטרת סוריות נגד כנריעמם, הם התיימרו לרבר כשם כוח פלסטיני אותנטי. כגלל אותה הסיבה לא הפעילו

התוכנית הסורית היתה להעמיד פנים כאילו כוונה מילחמתאחים פלסטינית. רק ל-מורדים ניתן לרבר, להכריז ולהצהיר. אף שהעולם כולו ידע שאין אלה אלא סוכנים סוריים, שנקנו בכסף סורי והמשרתים מטרת סוריות נגד כנריעמם, הם התיימרו לרבר כשם כוח פלסטיני אותנטי. כגלל אותה הסיבה לא הפעילו

התוכנית הסורית היתה להעמיד פנים כאילו כוונה מילחמתאחים פלסטינית. רק ל-מורדים ניתן לרבר, להכריז ולהצהיר. אף שהעולם כולו ידע שאין אלה אלא סוכנים סוריים, שנקנו בכסף סורי והמשרתים מטרת סוריות נגד כנריעמם, הם התיימרו לרבר כשם כוח פלסטיני אותנטי. כגלל אותה הסיבה לא הפעילו

התוכנית הסורית היתה להעמיד פנים כאילו כוונה מילחמתאחים פלסטינית. רק ל-מורדים ניתן לרבר, להכריז ולהצהיר. אף שהעולם כולו ידע שאין אלה אלא סוכנים סוריים, שנקנו בכסף סורי והמשרתים מטרת סוריות נגד כנריעמם, הם התיימרו לרבר כשם כוח פלסטיני אותנטי. כגלל אותה הסיבה לא הפעילו

התוכנית הסורית היתה להעמיד פנים כאילו כוונה מילחמתאחים פלסטינית. רק ל-מורדים ניתן לרבר, להכריז ולהצהיר. אף שהעולם כולו ידע שאין אלה אלא סוכנים סוריים, שנקנו בכסף סורי והמשרתים מטרת סוריות נגד כנריעמם, הם התיימרו לרבר כשם כוח פלסטיני אותנטי. כגלל אותה הסיבה לא הפעילו

התוכנית הסורית היתה להעמיד פנים כאילו כוונה מילחמתאחים פלסטינית. רק ל-מורדים ניתן לרבר, להכריז ולהצהיר. אף שהעולם כולו ידע שאין אלה אלא סוכנים סוריים, שנקנו בכסף סורי והמשרתים מטרת סוריות נגד כנריעמם, הם התיימרו לרבר כשם כוח פלסטיני אותנטי. כגלל אותה הסיבה לא הפעילו

ופמלייתו מסיירים לאור היום בחצות העיר. בשעה ש-כתבים לעניינים ערביים, חניכי אמ"ן, הודיעו שערפאת ברח, צולמה כתבת זרה בראיון עם ערפאת במישרד אש"ף בטריפולי. ככל שחלפו הימים, הסתבר כי האירגיה היתה מוקדמת מדי. החתונה - או ההלווייה - טרם התקיימה.

הפרשנים המלומדים ניסו להשכיח מה שכתבו אך אתמול, וקיוו שערפאת ייהרג ככל זאת מחר. השרים המשיכו לברבר. כלי התקשורת העמידו פנים כאילו לא קרה דבר, והוסיפו לפרסם מאמרים על "סוף ערפאת".

אך החגיגה רעה. השימחה הגרולה לאירו של ערפאת שככה. הסתבר כי לפרשנים לא היה מושג קלוש. הם לא ידעו לקרוא את המפה הצבאית, ועל אף כמה וכמה לא המפה המדינית.

בסעם המיידועיכמה טעו ה-מומחים, שקברו את אש"ף בטרם עת. מישאלתליבם העבירה אותם על דעתם.

חזרה על בירות

המפה הצבאית היתה שונה מאוד מזו שצויירה לעיני הציבור הישראלי, בעזרת מפות וחציים ודבריי פרשנות מלומדים. האמת הפשוטה היא שה מערכה הצבאית נגד ערפאת נחלה כישלון מוחץ. כאשר פתחו הסורים במיתקה